

בעזה"ש"י"ת

גלי מסכתא תלמוד ירושלמי

מסכת ברכות

עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]

מיועד לאלו שלמדו הסוגיא

לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

פ"ט הרואה

הלכה א' (סב. - סד.)

מברך על מקום שנעשה נס לישראל, ולא לשבט לר"מ דלא איקרי קהל,
ולא ליחיד - אלא הוא עצמו וספק על נסי אביו ורבו,
וי"ג דמברך על נסי אדם מסוים (חשוב ומפורסם) או שנתקדש בו שם שמים
הרואה בבל אומר וטאטאטיה במטאטא השמד ומברך עושה בראשית על פרת,
ברוך ארך אפים על מרקוליס, שהחריב ביתו של אותה רשע על בית נבוכדנצר,
שעשה נסים לאבותינו במקום הזה על כבשן האש וגוב האריות,
ברוך אומר ועושה ברוך גוזר (להשמיד בבל) ומקיים במקום שנותנין על בהמה עפר כדי לצאת
ברכה בעי מלכות [ארוממך אלקי המלך - ואברכה שמך], לרב צ"ל אתה (ושמואל חולק),
אין להוסיף על מטבע חכמים, אין לסיים בשם אלקים
{ אין לספר גבורות ה'; לך דומיה תהלה - סמא דכולא משתוקא; שאילות המינין לר' שמלאי;
כל מקום שפרקו המינין תשובתן בצידין; מאדם ואילך בצלמינו כדמותינו - א"א בלא אשה איש
ושכינה; הקב"ה קדוש בכל מיני קדושות (דרכו, דיבורו, וכו'), קרוב בכל מיני קריבות (כפ"ה
לאוזן - עומד אחורי העמוד ומתפלל בלחשיה והקב"ה מאזין); נתן החרב מצוארו של משה על
צואר השוטר, לבר קפרא תפסו מלאך בדמות משה, כשברח משה נעשו כולם אילמים חרשים
וסומים; הקב"ה פטרון אף למי שיוצא ליתלות, מושלך למים, לאש, לחיות, יצווח לו ועונה
מיד;
הנתלה עצמו בהקב"ה או שמו כשמו ניצול, כל מה שאתה מטריח עליו הוא מקבלך;
הקב"ה עמנו בכל מקום שנלך וקורא אותנו קרוביו }
על עקירת ע"ז מא"י/ממקום למקום - ברוך שעקר ע"ז מארצינו/מן המקום הזה
לר' ישמעאל בן גמליאל מתפללין אף בחו"ל לעקור ע"ז ויעבדוך [עתידין להתגיר]
ר"י - יברך שלא עשאני גוי [כאין], בור [אינו ירא חטא], אשה [אינה מצווה]
לא יקיצו ואין נידונים: שפשטו ידיהם בביהמ"ק (לפ"מ לרב אחא, ורבנן דקיסרין חולקין) ועשו תשובה,
קטני עכו"ם, חיילות נבוכדנצר
ברוך משנה את הבריות על כושי גיחור וכו', וקטע וסומא ושחין מלידה (אבל שלמים ונשתנו מברך
דיין האמת)
ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו על אילנות ואנשים נאים (אף גוי [שבח להקב"ה])
ברוך חכם הרזים על קרות הגבר, והרואה אוכלוסין
{ בן זומא - ברוך שברא כל אלו לשמשני, אורח טוב מגדיל פעלו של בעה"ב ואומר שטרח בשבילי }

הלכה ב' (סד. - סה:)

שכחו מלא עולם על זיקים, זוועות (רעידת אדמה), ברקים, רעמים, רוחות (או עושה מעשה בראשית אם
רוצה)
עושה בראשית על הרים וכו', לר"י ברוך שעשה את הים הגדול - מל' יום לל' יום (וכן לקריעה על
ירושלים)
מתריעין על זוועות
{ שמואל הבין בחכמתו מהקב"ה שבילי דשמיא חוץ מזיקא; זוועות - בעון תרו"מ, הקב"ה
רוצה להחריב העולם שבתי תיטריות בשלוה וביהמ"ק חרב, משכב זכר, מחלוקת; רעש סימן
להפסק מלכות; צורך לשקצים ורמשים }
מברך על הברקים וכו' פעם אחת ביום אא"כ נתפזרו העננים, ורק תוך כדי דיבור
ספק אם ערום יכול לברך ע"י הוצאת ראשו מחלון הבית/מגדל [ביתו/מגדל כמלבוש]
ברוך עושה בראשית על רוחות בנחת

{ הקב"ה משבר רוחות שלא תזיק הבריות ; יהונתן בן גרשום כומר לע"ז בשביל אהבת ממון ושב וחזר לקלולו }

ברוך עושה בראשית - רואה חמה או לבנה בתקופתה, ורקיע בטיהרו לאחר ג' ימי גשם

ברוך מחדש חדשים - מח' אם עד ז' או י"ד יום

מוסף ר"ח - מח' אי מסיים מקדש ישראל מחדש חדשים או כמנהגינו ; צ"ל והשיאנו/ותתן לנו וכו'

בין קברי ישראל - ברוך מחיה המתים/נאמן בדברו ומחיה המתים

קשת - ברוך זוכר הברית/נאמן בבריתו וזוכר הברית

{ רשב"י - לא נראתה קשת, בקעה התמלאי דינרי זהב, בני עזה"ב מועטין, בזכותו מקרב הדורות לעזה"ב }

שיעור גשמים לברכה/להפסק תענית (לחרדים - רק כהאי גוונא מברכין, ולרש"י בב"ר מיד בתחלת הגשם) (מח') :

בתחילה (לפ"מ רביעה ראשונה, לחרדים - רביעה א' ב' ג') - לר"מ למלאות כלי ג' טפחים,

לר"י רביעה ראשונה טפח, שנייה ב' טפחים, שלישית ג' טפחים

בסוף (לפ"מ רביעה שנייה, לחרדים אחרי הרביעה) - לר' יוחנן יודחו פני הקרקע,

לר"ל - לפ"מ קרקע שרויה כדי לעשות ממנה מגופה, לשמואל כ"ש,

לחרדים ובי' כאילו לשרות מגופה

ברכת גשמים (חרדים - כשאין לו קרקע) :

לר' יחזקאל יתגדל וכו' שמך מלכינו על כל טיפה וכו' שאת ממניען (שלא יתערבו) זו מזו,

לר' סימון אלף אלפין וכו' חייבין להודות וכו' על כל טיפה וכו' שאת גומל טובה לחייבים

{ תהום מעלה כפליים מים ; המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות ;

רק שפת הארץ שותה גשם, אבל שרשי חרוב ושקמה מתהום שעולה אחת לשלשים יום }

הטוב והמטיב על בשורות טובות כירושא (עם אחרים)

הלכה ג' (סה : - סו :)

מברך שהחיינו על בנין בית, קנין כלים אפי' ישנים, ובנותן לו מברך הטוב והמטיב [טוב אף לנותן]

מלביש ערומים על לבישת בגדים חדשים (בי')

העושה סוכה, לולב, מזוזה, תפילין, ציצית מברך לעשות סוכה וכו',

לאחרים - לעשות לו סוכה וכו' לשמו [בי' - ולא מחמת ציווי חבירו]

מברך לישב בסוכה פעם אחת [מצוה שאינה פוסקת], ועל נטילת לולב כל יום [בי' - הפסק לילה], על מצות מזוזה כשקובע

התורם והמעשר לאחר מברך להפריש תרומה ומעשר לשמו

העומדים במילה צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה

לר' יוחנן מברך עובר לעשייתן,

לרב הונא ושמואל בשעת עשייתן, חוץ : מתקיעה, טבילה, וי"א קידושין בבעילה,

לחרדים ובי' חליצת תפילין של יד [לחרדים - לשמור (בכיס) חוקיו רק משחלץ],

לפ"מ ובי' הנחת תפילין של ראש [בי' - אין למצוה משך, פ"מ - כדי שיכול לברך ברכה שנייה

על של יד אם עדיין לא בירך]

ליוסי בן נהוראי מברך על השחיטה משישחוט [שמא תתנבל] לפני בדיקת מעיים (חרדים - וסימנים [בחזקת כשרים])

מברך על הרעה/הטובה כפי שהיא עכשיו

לבית ינאי יכול להתפלל לזכר קודם שיושבת על המשבר,

ליהודה בן פזי אף ביושבת [כחומר ביד היוצר]

{ מאחר שהתפללה רחל, נעשית דינה נקבה }

יה"ר שלא יהיה הצווחה בתוך ביתי ה"ז תפלת שוא, אלא יאמר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי

הלכה ד' (סו):

הנכנס/יוצא אל/מכרך של עכו"ם או שדנין דיני נפשות [שמא אין מלמד זכות] מתפלל שיכנס/שיצא לשלום, לבן עזאי משנכנס/יצא גם מודה, כן יה"ר וכו' על העתיד

בכניסה לבית הכסא אומר להמלאכים המלוין כבוד לכם המכובדים וכו'

בכניסה לבית המרחץ יתפלל (אפי' בשיבה) שיצילני וכו' ואם יארע תהא מיתתי כפרה וכו', וכשיוצא יודה

הלכה ה' (סז. - סח):

מברך דיין האמת [בכל מאדך - בכל מדה ומדה; ואתה מרום לעולם ה' - ירך על העליונה לשפוט אמת] בשמחה

{ מהללין הקב"ה אף על מדת הדין; כשלקח נמלך בבית דינו [נה' לקח]; עשה מאהבה (שלא לשנוא לעשות מצוות) ומיראה (שלא לבעט לעבור ל"ת, ב' - להקל ראש); ז' מיני פרושים והחביב מאהבה כאברהם; אברהם עשה היצר הרע טוב וכת עמו ברית (פ"מ ובי' - עם היצה"ר, חרדים - הקב"ה כרת ברית אהבה על ככה), דוד הרגו בלבבו; ר"ע כל ימי הייתי מצטער אמת יבואו שלשתן (בכל לבבך, נפשך, מאדך) לידי; את ה"א תירא לרבות תורתו }

קלות ראש אסור כנגד שער המזרח חוץ להר הבית [מכוון כנגד קדש הקדשים]

הצריך לנקביו - לברייא א' לא יהא פירועו כנגד ירושלים (לחרדים - כנגד דרום [ימין העולם] אלא לצפון), לחרדים ובי' - וכן פני המטיל מים (ופ"מ חולק)

לברייא ב' לא יהא כנגד מערב [חרדים - שכינה] וי"מ אף לא למזרח (לבי' לכו"ע תלוי בירושלים), לר' יוסי מן הצופים ולפנים, לר"ע בכל מקום אא"כ יש כותל, לר"י בשעת המקדש

ר' יהושע קינח בשמאל

לא יכנס להר הבית במנעלו ובאבק על רגליו [שמור רגליך], מעות צרורין, אפונדתו (חגור למעותיו; בגד פנימי לזיעה) מבחוץ [כי אין לבא וכו' בלבוש שק - וכ"ש לפני שער המקום], לא יעשנו קפנדריא ורקיקה [ק"ו ממנעל]

בבית שני במקדש מסיימין ברכה ברוך אתה ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם [מפני המינין] ועונין בשכמל"ו [קומו וברכו את ה']

{ הסכים ב"ד של מעלה לב"ד של מטה: להחרמת שלל יריחו, מגילת אסתר, שאילת שלום בשם, מעשרות (פ"מ - בבית שני, חרדים - לנסות ה', בי' - להביא ללשכת בית ה') עד שיכלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכות; אל תבוז כי זקנה אמך - אפי' נתיישנו דב"ת בפין, גדרים לרפיון; הפרו תורתך עת לעשות לה' - הלומד עתים קבועים בלבד מיפר ברית, מקבל שכר כולם כשנתיאשו מתורה; פזר תורה כשאין מרביצי תורה, כשתורה חביבה ושמחין בה; ליגע בתורה כל שעה; כל פטפוט דאורייתא טוב; אם תעזביני ימים אעזבך; כ"א מישראל עושה מאה מצות (ברכות) בכל יום, מצות מקיפות אותו (תפילין, מזוזה, מילה, ציצית); למנצח על השמינית - מילה אף במרחץ; ת"ח מרבים שלום }

הדרן על מסכת ברכות